

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Oslo, 1. oktober 2013

VEDK. HØYRING PÅ ENDRING AV § 9 I FORSKRIFT OM SETER OG TILLEGG SJORD M.M. PÅ STATSALLMENNING

Visar til høyringsbrev datert 24.06.13

Styret i NFS har handsama høyringsforslaget i styremøte 18.-19. september 2013. I framkant av styremøtet har NFS bedt fjellstyra om å sende sine synspunkt på høyringsforslaget via NFS. Det har kome inn i alt 11 uttalar frå fjellstyra. Desse er vedlagt.

NFS ønskjar å gje følgjande uttale til høyringa på endring av § 9:

NFS arbeidar for at bruksrettane over tid skal behalde innhaldet sitt og samtidig kunne utviklast i tråd med endringar i landbruket. NFS ser det som viktig at bruksrettshavarane har eit størst mogeleg handlingsrom for å sikre at landbruket i allmeningsbygdene kan fortsette å utvikle seg også i framtida.

1. NFS støttar LMD sitt forslag til endring/klargjering av § 9 i seterforskrifta.

2. NFS meiner det samtidig må klargjerast i merknadane til § 9 at leige av gardsjord og seter må akseptast som godkjent "bruk" av setra.

Leige av jord i landbruket er vanleg og vil truleg forsette å vere vanleg. Det er på statsallmenning mindre vanleg å forpakte vekk gard med seter. Det kan ikkje vere avgjerande om det er eigar e.l leigar som utøvar allmeningsbruk så lenge jorda (jordvegen) og setra er i drift". NFS finn det uheldig at grunneigar på statsallmenning finn rom i forskrifta til å meine at leige av gardsjord og seter ikkje er tilstrekkeleg til at setra definerast til å vere i bruk.

3. NFS vil samtidig peike på at det er behov for ein større gjennomgang av seterforskrifta. NFS beklagar at LMD ikkje nytta denne høyringa til ein gjennomgang av seterforskrifta. NFS er kjent med at det er fleire problemstillingar vedkommande seter på statsallmenning som treng ei løysing gjennom endring av seterforskrifta.

Bl.a desse problemstillingane;

Bortfall av seterrett, seterforskrifta §§ 16 -18:

NFS har tidlegare hatt kontakt med LMD om §§ 16-18 og behovet for å endre desse paragrafane.

Molorsaka i Øystre Slidre var eit eksempel på ønske om å få oppretta festekontrakt med heimel i § 16. NFS er kjent med at fleire fjellstyre har saker som inneheld same type problemstilling og som i realiteten medfører at allmeningssetra blir skilt frå gardsbruket ved eit sal.

Overføring av tilleggsjord, fjellova §20:

Etter § 20 i fjellova er det fjellstyret som gjer vedtak om overføring av støl til eit anna bruk, medan det er departementet som gjev samtykke til overføring av tilleggsjord (delegert til Statskog).

Etter § 20 i stølsforskrifta er det fjellstyret som gjer vedtak om utvising av tilleggsjord. Ordninga med overføring av tilleggsjord etter § 20 i fjellova er ikkje nemnd i seterforskrifta. Formelt er det difor framleis Statskog som skal gjere vedtak om overføring av tilleggsjord til ny brukar. Det er ikkje logisk at Statskog skal godkjenne overføring av tilleggsjord når fjellstyret har heimel til å vise ut tilleggsjord.

Seter fallen i det fri etter § 22 i fjellova:

Overføring av hus og anlegg til ny brukar på seter falle i det fri.

Denne betyr i praksis at ny brukar (eigar) av setra bestemmer prisen på bygningar og anlegg. I tidlegare tider da ei seter besto av små og enkle laftahus kunne eigaren ta ned og flytte husa med seg som eit alternativ. På ei moderne seter som er oppbygd til mjølkeproduksjon med bygningar og infrastruktur som veg, vatn og elektrisitet, er ikkje dette noko alternativ. Tvert imot er riving og fjerning ei kostbar sak. Ny brukar kan bestemme prisen, og eigaren er rettslaus.

Endring og ominnreiing av beståande hus, § 24

I tidlegare dialog med LMD blir det akseptert av hus som ikkje lenger er i bruk i samband med seteraktivitet like fullt er ein del av bruksretten. Det er difor ulogisk at det skal betalast avgift, ei avgift som Statskog fastsett. Vilkår for å ha uthusa ståande er at dei ikkje kan skiljast frå dei andre husa på setra. Denne type vilkår talar for at det ikkje skal opprettast ei særskild avtale om avgift. Den første seterforskrifta opna heller ikkje for innkrevjing av avgift for slike bygningar.

Andre forhold:

Seterforskrifta er generelt svært omfattande og inneheld ein del "stoff" som også finnast i Fjellova. Forskriftas oppgåve er å utfylle lova. NFS meiner det bør vere eit meir tydeleg skille mellom fjellov og seterforskrift i innhald.

§ 26 inneheld krav om at Statskog SF skal ha kopi av alle vedtak gjort av fjellstyra etter fjellov og seterforskrift, samt at fjellstyremøte skal vere opne.

Statskog har t.d. ikkje oppgåver innan jakt og fiske på SA, og vedtak som omhandlar jakt og fiske berørar ikkje Statskog. NFS meiner det blir ein uryddig saksgang når LMD pålegg fjellstyra å sende alle vedtak etter fjellov og seterforskrift til Statskog. Dette blir særleg synleg i dei tilfella der Statskog allereie har uttalt seg i saka eller der Statskog er klagar.

For fjellstyre som ikkje har aktiv setring i sine område, er det lite truleg at dei er kjent med kravet etter § 26 i seterforskrifta.

NFS anbefalar fjellstyra å ha opne fjellstyremøte sjølv om fjellstyra ikkje er pålagt dette etter lov. Seterforskrifta skal regulere forhold som omhandlar aktivitetar på statsallmenning. NFS synast det er uryddig at § 26 i seterforskrifta innfører ei plikt for fjellstyra om å ha opne fjellstyremøte utan at det er vist til noko heimel i lovverk.

Med helsing
Norges Fjellstyresamband

Jan Borgnes
Dagleg leiar

Perly Berge
Rådgevar

Vedlegg: Uttale frå Gausdal, Fjellstyra i Lierne (Nordli og Sørli), Lom, Ringebu, Snåsa, Vestre Slidre, Vågå, Øyer, Øystre Slidre og Ålen fjellstyre

Utskrift av møtebok for Gausdal fjellstyre i møte 03.09.2013

Sak 45.09.2013: Høring – forslag til endring av Forskrift om seter og tilleggsjord m.m. i statsallmenning.

Saksdokumenter: # Høring – forslag til endring av forskrift om seter og tilleggsjord i statsallmenning. E-post fra Landbruks- og matdepartementet til fjellstyret. Datert 25.06.2013.

Forskrift om endring i Forskrift om seter og tilleggsjord i statsallmenning. E-post fra Landbruks- og matdepartementet til fjellstyret. Datert 25.06.2013.

Liste over høringsinstansene. E-post fra Landbruks- og matdepartementet til fjellstyret. Datert 25.06.2013.

Høring – forslag til endring av forskrift om seter og tilleggsjord m.m. i statsallmenning. E-post fra Norges fjellstyresamband til fjellstyret. Datert 27.06.2013.

Saksbehandlers

Merknader:

Landbruksdepartementet foreslår endring på § 9 i seterforskriften for å tilpasse den mer til dagens behov i landbruket.

Nåværende § 9 lyder slik:

§ 9. Om når seter skal reknast for å vere i bruk

Blir setervollen hausta eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedommen som setra ligg til, vil setra vere «i bruk» i høve til § 22 i fjellova.

Forslag til ny § 9 lyder slik:

§ 9. Om når seter skal reknast for å vere i bruk

Blir setervollen hausta, anten til eige bruk eller for sal, eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedommen som setra ligg til, vil setra vere «i bruk» i høve til § 22 i fjellova.

Sak nr. L 11/13

Møtedato: 27.08.2013.

Saksbehandler: Nils Vidar Bratlandsmo

HØRING – FORSLAG TIL ENDRING AV FORSKRIFT OM SETER OG TILLEGGSJORD M.M. I STATSALLMENNING.**Saksdokumenter:**

- Brev fra LMD datert 24.06.2013.

Saksopplysninger:

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har sendt ut på høring et forslag om å endre ordlyd i seterforskriftens §9. LMD ønsker å klargjøre at det ikke skal være nødvendig med egen besetning på setra, for at setra skal kunne anses å være i bruk. Departementet foreslår følgende ordlyd i §9 (endring står i kursiv).

Blir setervollen hausta, *anten til eige bruk eller for sal*, eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedomen som setra ligg til, vil setra vere «i bruk» i høve til §22 i fjellova.

Vurdering:

Problemstillingen er vel lite dagsaktuell i Lierne, men prinsipielt så bør vel fjellstyrene støtte endringer som virker avklarende og som kommer brukerne til gode. Det nye høringsforslaget virker å rydde opp i noe som kan ha vært uklart, og er ønsket av både enkeltfjellstyrer (Vestre Slidre) og av Norges Fjellstyresamband. Fjellstyrene i Lierne bør derfor kunne støtte endringsforslaget.

Forslag til vedtak:

Fjellstyrene i Lierne støtter LMD sitt forslag til forskriftsendring.

Begrunnelse:

Lovteksten gjør det mer avklarende rundt: «*om en seter skal regnes for å være i bruk*».

Styrets vurdering:

Saken ble diskutert grundig. Et enstemmig styre støtter saksbehandlers forslag til vedtak.

Vedtak:

Fjellstyrene i Lierne støtter LMD sitt forslag til forskriftsendring.

Begrunnelse:

Lovteksten gjør det mer avklarende rundt: «*om en seter skal regnes for å være i bruk*».

Lierne den 28.08.2013.

Nils Vidar Bratlandsmo, fjelloppsyn/dl.

Møtebok

<i>Sak nr.:</i>	43/2013	<i>Arkiv nr.:</i>		<i>Møtedato:</i>	2. sept. 2013
<i>Saksbehandlar:</i>	Odd Repp				

Høyring.

Forslag til endring av seterforskriftene.

Sakspapir:

- E-post den 27.6.2013 frå NFS vedlagt høyringsdokument.

Saksutgreiing:

LMD har sendt forslag til endringar i § 9 i seterforskrifta på høyring. Frist for uttale er 1. okt. 2013.

NFS ønskjer å samordne uttalene frå fjellstyra, og har bede om attendemelding frå dei innan den 9. sept. Sambandet ønskjer attendemelding på desse forholda:

- 1) Forslag til endring av § 9
- 2) Behov for endringar i andre § i seterforskrifta

Endringa av § 9 går ut på om det skal akseptertast som godkjent bruk av setra, at setervollen vert hausta for sal av fõret.

NFS har i sin e-post den 27.6.2013 lista opp desse forholda, som dei meiner LMD også bør sjå på ved ein revisjon av forskriftene:

- bortfall av seterretten etter §§ 16-18 i forskrifta
- overføring av tilleggsjord, § 20 i fjellova
- seter fallen i fri etter § 22 i fjellova
- om når ster skal reknast for å vera i bruk, § 9 i forskriftene
- endring og ominnreiing av beståande hus, § 24 i forskriftene

Vedtak:

Lom fjellstyre er samd i forslaget til endring av § 9 i seterforskriftene.

Fjellstyret meiner det er eit sterkt behov for at det raskt vert sett i gang ein prosess for å drøfta og få gjennomført dei endringane som i tillegg er foreslege av sambandet. Samrøystes.

Utskrift går til:

Norges fjellstyresamband

RINGEBU FJELLSTYRE
MØTEBOK

Møtested: Rådhuset
Møtedato: 28.08.13.
Arkiv nr.: 323.0
Sak nr.: 33/13
Saksbehandler: Erik Hagen

HØRING – FORSLAG TIL ENDRING AV FORSKRIFT OM SETER OG TILLEGGSJORD
MM. I STATSALLMENNING

Vedlegg:

1. Høringsbrev med aktuelle dokumenter fra LMD finnes her:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/lmd/dok/horinger/horingsdokumenter/2013/horing---forslag-til-ndring-av-forskrif.html?id=731695>
2. Notat fra Norges Fjellstyresamband (NFS)

Saksframstilling:

Landbruks- og matdepartementet har sendt forslag til endringer i § 9 i seterforskriften på høring. Norges fjellstyresamband ønsker at fjellstyrene sender sine uttaler via NFS for koordinering og videresending.

Det ønskes tilbakemelding på endring av § 9 og ev. behov for endringer i andre paragrafer i seterforskriften.

For å gjøre det klarere at det ikke skal være nødvendig med egen besetning for at setra skal kunne anses å være i bruk, sender departementet herved på høring et forslag til endring av seterforskriften § 9. Så lenge setra høstes som del av den bruksberettigede eiendoms vanlige jordbruksproduksjon, foreslår departementet at frifallsperioden ikke skal begynne å løpe.

Hvis en seter ikke er i bruk, begynner frifallsperioden på 20 år å løpe. Når perioden er utløpt, faller setra i det fri. Det har framkommet ulike syn på hva som ligger i formuleringen ”i bruk”.

I brev 11. mai 2012 fra Vestre Slidre Fjellstyre ble departementet bedt om en avklaring av innholdet i forskrift 22. juni 1984 nr 1302 om seter og tilleggsjord m.m. i statsallmenning (seterforskriften) § 9. Spørsmålet som ble reist er hva som skal til for at ”en seter skal reknast for å vere i bruk”.

I brev av 6. desember 2011 har Statens landbruksforvaltning (SLF) forutsatt at gården setra ligger til har en egen besetning som enten beiter eller føres med graset fra setra. Vestre Slidre Fjellstyre, med støtte fra Norges fjellstyresamband (NFS) og Norges Bondelag, er uenige i denne tolkningen. Vestre Slidre Fjellstyre mener at en seter er i bruk også når føret høstes for

salg, dersom salget er en del av den jordbruksmessige drifta på eiendommen. Departementet mener denne oppfatningen bør innarbeides i seterforskriften.

NFS mener i tillegg at leie av gårdsjord og seter må aksepteres som godkjent bruk av setra, og at det ikke kan være avgjørende om det er eier eller leietager som utøver allmenningsbruk så lenge jorda og setra er i drift.

Det vises til vedlagt notat fra fjellstyresambandet vedrørende andre forhold i seterforskriften som NFS mener LMD bør se på ved en endring av forskriften.

Saksbehandlers merknader:

Saksbehandler ser nytten av en presisering av § 9, og mener NFS bør følge opp spørsmålet om bortleie skal aksepteres som godkjent bruk av setra. De øvrige kommentarene fra fjellstyresambandet belyser viktige prinsipielle spørsmål ved gjeldende forskrift og håndteringen av setersaker. Disse bør absolutt diskuteres i kommende seterseminar.

Uttale:

Ringebu fjellstyre støtter foreslått endring av § 9 i forskriften, samt tillegg fra fjellstyresambandet.

Fjellstyret ser videre nytten av å diskutere øvrige kommentarer fra fjellstyresambandet i kommende seminar.

Enstemmig vedtatt som foreslått

Kopi:

Sak nr.: 29/13

Møtedato: 26.08.13

Saksbehandler: Vidar Formo

Arkiv nr.

Høring – forslag til endring i seterforskriften

Saksdokumenter:

- Høringsbrev fra LMD

Saksopplysninger:

Landbruks- og matdepartementet (LMD) har sendt ut forslag til endring i seterforskriftens § 9, i forhold til hva som skal til for at en seter skal være i bruk og at ikke frifallsperioden på 20 år skal begynne å løpe. LMD ønsker å gjøre det klarere at det ikke skal være nødvendig med egen besetning for at setra skal kunne anses for å være i bruk, og foreslår at ordlyden i § 9 endres til følgende.

Bli setervollen hausta, *anten til eige bruk eller for sal*, eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på egedomen som setra ligg til, vil setra vere «i bruk» i høve til § 22 i fjellova.

Vurdering:

Bakgrunnen for endringsforslaget er at Statens landbruksforvaltning har forutsatt at gården setra ligger til har en egen besetning som enten beiter eller fores med gras fra setra. Vestre Slidre fjellstyre og NFS er uenig i denne tolkningen, og mener at seteren også er i bruk når foret høstes for salg, dersom salget er en del av den jordbruksmessige drifta på eiendommen.

Forslag til vedtak:

Saken legges fram uten forslag til vedtak.

Styrets behandling:

Tone Våg framsatte følgende forslag til vedtak:

Snåsa fjellstyre støtter ikke forslag til endring i seterforskriften, da fjellstyret mener det må være egen besetning på gården om tilhørende seter skal regnes for å være i bruk. Det er ikke tilstrekkelig at foret blir høstet og solgt, dersom gårdsdrifta ikke omfatter beitedyr.

Begrunnelse:

Retter til seter er begrunnet i behovet for hus til dyra som sendes til fjells. Når dyra ikke lenger bringes til seteren, og behovet for fjøs/driftsbygning dermed ikke er tilstede, starter frifallsperioden på 20 år å løpe.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

Snåsa fjellstyre støtter ikke forslag til endring i seterforskriften, da fjellstyret mener det må være egen besetning på gården om tilhørende seter skal regnes for å være i bruk. Det er ikke tilstrekkelig at foret blir høstet og solgt, dersom gårdsdrifta ikke omfatter beitedyr.

Begrunnelse:

Retter til seter er begrunnet i behovet for hus til dyra som sendes til fjells. Når dyra ikke lenger bringes til seteren, og behovet for fjøs/driftsbygning dermed ikke er tilstede, starter frifallsperioden på 20 år å løpe.

Vedtaket kan iflg. § 28 i Forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og sendes Snåsa fjellstyre innen 3 uker fra mottak av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. Forvaltningsloven §§ 18 og 19.

Snåsa den 27.08.13

Vidar Formo
Fjelloppsyn/daglig leder

Sak nr 27/2013

Møtedato: 4.9.13

Møtestad: Slidretun

Arkiv nr: 323.0

Revisjon av stølsforskrift

Endring i §9 i stølsforskrift om når støl er i bruk, er sendt ut til høyring frå Landbruks- og matdepartementet (LMD). Frist for å gi uttale er 1. oktober. LMD foreslår følgjande ny ordlyd i § 9 (endring står i kursiv): Bli setervollen hausta, *anten til eige bruk eller for sal*, eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedom som setra ligg til, vil setra vere « i bruk » i høve til §22 i fjellova.

Bakgrunn for høyringa er at Vestre Slidre fjellstyre gjorde vedtak om å tillata bygging på ein støl som dreiv produksjon av fôr til sal. Statskog klaga over dette vedtaket med grunngjeving at dette ikkje var støl i bruk, då Statskog hevda det måtte vera husdyr på bruket for at stølen skulle reknast for å vera i bruk. Fjellstyret bad LMD om å sjå nærare på dette som ei prinsippsak. Fjellstyret har saman med fleire aktørar arbeidd mykje med saka. Det har vore møte i LMD og LMD har vore på befaring i Vestre Slidre. Det er teke opp fleire problemstillingar knytt til forskrift og vist at det var behov for ein gjennomgang av meir enn § 9. LMD konkluderte med at det etter fjellova og stølsforskrift §9 ikkje var krav om husdyrhald for at ein støl skulle vera i bruk. Statskog si klage over fjellstyrevedtaket vart ikkje teke til følgje av klageorganet Statens landbruksforvaltning (SLF). LMD opplyste at det ville koma ei endring av forskrift som ville klargjera nærare når ein støl var i bruk og det er denne endringa som no er på høyring.

Statskog innførte i 2011 i tillegg ein ny praksis for når støl skulle reknast for å vera i bruk. Statskog hevdar det må vera eigar som må bruke eigedom med støl for at stølen skal reknast for å vera i bruk etter fjellova. Statskog skriv: *Stølsvollen brukes, det er riktig, men ikke av eier av gården den er knyttet til. --- At samme leietager bruker jorda både på gården og stølsvollen er irrelevant i denne saken. Stølen blir ikke brukt av eier av gården som stølen er registrert på*. I boka "Allmenningsrett" av Thor Falkanger går det klart fram at allmenningsretten er knytt til eigedom, og at det er brukar og ikkje eigar som kan utøve bruksretten. Ved vurdering av om støl er i bruk eller ikkje, er det utan betyding om det er eigar eller brukar som står for drifta. Bli stølen hausta eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksdrifta på eigedom som stølen ligg til, vil stølen vera i bruk. Fjellstyret viser òg notat om bortleige datert 6.2.12 og som tidlegare er overlevert LMD. Sidan det har vorte tvist med Statskog om tolking om støl er i bruk, må dette klargjerast i §9 i forskrift.

Det er viktig å merke seg at innhaldet av bruksretten ikkje blir bestemt gjennom politiske vedtak, men gjennom bruk. Allmenningsretten er dynamisk og skal utvikle seg etter tida og tilhøva. Forskrift skal ikkje innskrenke bruksretten, men gi grunnlag for god saksbehandling.

Det er fleire område som er uklare og ulogiske i noverande forskrift. Både Norges fjellstyresamband (NFS), Vestre Slidre fjellstyre og fleire har bedt om at heile forskrift vart sendt på høyring. LMD har likevel ikkje teke dette til følgje og det er berre § 9 som er på høyring i denne omgang.

NFS ønskjer at fjellstyra sender uttale via sambandet for å kunne gi ei samla vurdering. Nærare orientering går fram av e-post datert 27.6.13. NFS meiner det er nødvendig å gi tilbakemelding i høyringa, at det også er behov for andre endringar i seterforskrifta. NFS ynskjer tilbakemelding på kva fjellstyra opplever som nødvendige endringar utover dei NFS allereie har gjeve uttrykk for overfor LMD. Frist for tilbakemelding til NFS er 9.september.

NFS ynskjer tilbakemelding på to forhold:

- 1) Forslag til endring av § 9
- 2) Behov for endringar i andre §§ i stølsforskrift

Andre forhold NFS meiner LMD må sjå på ved ei endring av seterforskrifta:

- Bortfall av seterrett
- Overføring av tilleggsjord
- Seter fallen i det fri etter § 22 i fjellova
- Endring og ominnreiing av beståande hus
- Saksbehandling i fjellstyret etter § 26

Vestre Slidre fjellstyret: Notat om bortleige av gard

VESTRE SLIDRE FJELLSTYRE

Notat om stolar ”i bruk” – bortleige av eigedom inkludert stol

I følgje fjellova §22 fell rett til stol bort når stolen i eit samanhengande tidsrom av 20 år ikkje har vore i bruk som stol.

Forskrift § 9. Om når seter skal reknast for å vere i bruk

Blir setervollen hausta eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedomen som setra ligg til, vil setra vere ” i bruk ” i høve til § 22 i fjellova.

Rundskriv til § 9

Det framgår av § 2 i fjellova at rett som er knytt til ein jordbrukseigedom berre kan utnyttast så langt det skjer i tilknytning til jordbruksdrifta på eigedomen. § 9 i forskrifta gir nærare eksempel på kva som skal til for at ei seter skal reknast for å vere i bruk etter regelen om opphør i § 22 i fjellova.

Det er ikkje nødvendig med seterbruk i tradisjonell forstand i form av mjølkeproduksjon, men setra må tene den jordbruksmessige utnyttinga av eigdommen

Forarbeidet til fjellova; Ot.prp. 32 side 47:

Det er halde fram frå fleire at seteromgrepet bør tolkast romsleg og ikkje avgrensast til den tradisjonelle forma for seterdrift. Departementet er samd i at det bør vere høve til å tilpasse bruken etter dei driftsformene som er rasjonelle og i samsvar med tida og tilhøva, jfr. § 2. Så lenge setra tener den jordbruksmessige utnytting av rettshavareigedomen bør den kunne reknast for å vere « i bruk » i høve til § 22. Men her må og grensa trekkjast, - setra er ikkje « i bruk » om den vert nytta til fritidshus for seterbrukaren og huslyden hans, eller leigd bort til turistar. Ei anna sak er at slik disponering bør godtakast så lenge bruksretten ikkje har falle bort, det bør ikkje i seg sjølv føre til krav om festeavtale og avgift.

Fjellstyret har praktisert at stol er å rekne som i bruk når drifta skjer ut frå bruket stolen høyrer til, uavhengig om det er eiger eller brukar som står for drifta. Statskog hevdar i brev datert 4.7.11 at stolen må brukast av eigaren for at stolen skal reknast for å vera i bruk.

I forskrifter frå 1984 framtil 2007 sto det at stolen var i bruk om seterbrukaren brukte stolen til beite eller hausting. I gjeldande forskrift er det presisert at for å vera i bruk må stolen vera ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedomen stolen høyrer til. Kopling opp mot eigedom og ikkje person, er bevisst endra fordi det avgjerande er om drifta på stolen skjer ut frå eigedomen stolen høyrer til.

Allmenningsrett kan i utgangspunktet ikkje leigast bort jf. §2 i fjellova, men etter §9 i forskrift kan stol leigast bort for inntil 10 år. Det går ikkje fram av korkje lov, forarbeid eller forskrift at allmenningsretten ikkje følgjer med når ein leiger bort eigedom som stolen høyrer til. Det er så langt ein kjenner til ikkje rettspraksis på området.

Isolert bortleige av stolsjordet til beite/hausting vil ikkje vera nok for at ein stol skal vera i bruk, heller ikkje om dette skjer av ein annan bruksberettiga stolsbrukar. Heller ikkje eige fritidsbruk eller bortleige av husvære gjer at stolen er i bruk. Slik bruk tener ikkje den jordbruksmessige drifta på eigedomen stolen høyrer til.

Arkiv	Saksbehandlar	Møtedato	Sak nr.
	Knut Øyjordet	05.09.13	33/13

FORSLAG OM ENDRING AV § 9 I SETERFORSKRIFTA – HØYRING

Saksdokument:

1. Høyringsbrev frå Landbruks- og matdepartementet (LMD) av 24.06.13.
2. E-post frå Norges fjellstyresamband (NFS) av 27.06.13 til fjellstyra (er kopiert opp og lagt ved saka).

Saksutgreiing og vurdering:

Landbruks- og matdepartementet har sendt på høyring forslag til endringar i § 9 i Seterforskrifta. Norges Fjellstyresamband har oversendt saka til fjellstyra. I høyringsbrevet skriv LMD m.a:

For å gjøre det klarere at det ikke skal være nødvendig med egen besetning for at setra skal kunne anses å være i bruk, sender departementet herved på høyring et forslag til endring av § 9. Så lenge setra høstes som del av den bruksberettigede eiendoms vanlige jordbruksproduksjon, foreslår departementet at frifallsperioden ikkje skal begynne å løpe.

I brev av 6. desember 2011 har Statens landbruksforvaltning forutsatt at gården setra ligger til har en egen besetning som enten beiter eller føres med graset frå setra. Vestre Slidre fjellstyre, med støtte fra NFS og Norges bondelag, er uenige i denne tolkningen. Vestre Slidre fjellstyre mener at en seter er i bruk også når føret høstes for salg, dersom salget er en del av den jordbruksmessige drifta på eiendommen. Departementet mener denne oppfatningen bør innarbeides i seterforskriften.

I e-posten frå NFS blir det nemnd ein del andre forhold som ulike fjellstyre har meldt inn som aktuelle å vurdere i endring av seterforskrifta. M.a. at leige av jord på garden og bruk av seter må akseptast som godkjent ”bruk” av seter.

Innstilling til vedtak:

Vågå fjellstyre sluttar seg til forslag til endring av § 9 i Seterforskrifta som nå er på høyring.

Fjellstyret har ingen merknader til at Norges Fjellstyresamband (NFS) i samband med høyringa tek opp andre forhold som nemnd i e-posten frå NFS.

Vedtak:

Samrøystes: Som innstillinga.

Rett utskrift. Kopi til:

Norges Fjellstyresamband

Vågåmo, 05.09.13

Knut Øyjordet (e.f)

Adresse	Telefon	Bankgiro	E-post
Postboks 16 2684 VÅGÅ	61 29 37 37	2085.25.13625	vaga@fjellstyrene.no

Møtebok for Øyer fjellstyre

Møtedato: 12.09.2013

Sak nr: 54/13

Dokument: 13/49 - 1

Arkiv: 335

Endring av seterforsriften. Høring.

Saksdokumenter vedlagt møteinnkallingen:

Høringsbrev datert 24.06.2013

Bakgrunn:

Seterforskriften gir rammer for seterbruket i statsallmenningene og er fjellstyrets styringsverktøy når det dukker opp saker om setre.

Etter fjellovens § 22 faller ei seter i det fri dersom den ikke har vært i bruk i et sammenhengende tidsrom av 20 år. Spørsmålet er da hva som skal til for at ei seter er ”i bruk”. I nåværende seterforskrift står følgende § 9:

Blir setervollen hausta eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedomen som setra ligg til, vil setra vere «i bruk» i høve til § 22 i fjellova.

SLF har i 2011 forutsatt at gården som setra ligger til må ha egen husdyrbesetning som enten beiter på setra eller føres med gras fra setra, for at den skal være ”i bruk”. Flere fjellstyrer, NFS og Norges Bondelag har vært uenig i denne tolkingen, og departementet har slått fast at forskriften ikke skal tolkes slik. Det foreslå derfor nå at §9 endres til følgende ordlyd:

Blir setervollen hausta, anten til eige bruk eller for sal, eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedomen som setra ligg til, vil setra vere «i bruk» i høve til § 22 i fjellova.

Saksbehandlers vurdering:

Det viktigste er at arealene og ressursene i fjellet blir brukt. Dagens jordbruk er gjerne nokså spesialisert. Svært mange som driver med husdyr er avhengig av innkjøpt fôr. Det er nokså vanlig at en del gardar drives enkelt, med salg av fôr som hovedproduksjon. I et samfunnsperspektiv er dette svært nyttig, - arealene blir holdt i hevd, og det produseres fôr som andre har nytte av. Samtidig er garden intakt, og det er mulig å endre produksjon og starte opp igjen med husdyr dersom forholdene skulle ligge til rette seinere. Det ville vært svært urimelig om en gård som drives på dette viset skulle miste ressursene den har i statsallmenningen.

Forslag til vedtak:

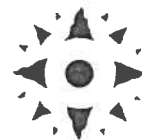
Fjellstyret har alltid tolket seterforskriften slik at fôrsalg er tilstrekkelig for å holde setra i hevd. Det er bra at dette nå blir klargjort i forskriften.

Vedtak:

Forslag til vedtak enstemmig vedtatt.

Utskrift av møteboka er sendt til:

Norges fjellstyresamband

SAK NR: 19/2013
SAKSBEHANDLER: Reidar Gran
Arkivnr.: Perm

MØTEDATO: 2.9.2013
MØTESTED: Tingvang

SIGN: _____

R Gran

Utskrift til:
Statskog SF
✓ Norges fjellstyresamband

Forslag fra LMD om endring av seterforskriften § 9 – Høring.

Landbruks- og matdepartementet har sendt forslag til endringer i § 9 i stølsforskriften på høring. Frist for uttale er 1. okt. 2013. Norges fjellstyresamband (NFS) har oversendt saken til fjellstyrene.

LMD tar opp i sitt høringsbrev, hvilke krav det skal settes for at en støl skal være i bruk jf § 9. I brev av 6. desember 2011 til Ålen fjellstyre har Statens landbruksforvaltning forutsatt at gården stølen ligger til må ha egen besetning som enten beiter eller føres med graset fra stølen. Dette betyr at salg av fôr fra stølen ikke godkjennes som bruk jf § 9. Dette er en definisjon som er svært snever, og som ikke er i tråd med den oppfatning bl.a. vårt fjellstyre har praktisert. Saken ble tatt opp til politisk behandling og LMD v/landbruksministeren har klargjort at det fra nå også skal godkjennes fôr salg som "bruk".

LMD sitt forslag til ny formulering i § 9;

"Blir setervollen hausta, *anten til eige bruk eller for sal*, eller gjerda inn og nytta til beite som ein del av den jordbruksmessige drifta på eigedomen som setra ligg til, vil setra vere « i bruk » i høve til § 22 i fjellova."

NFS ønsker at fjellstyrene sender sine uttaler via sambandet, for koordinering. Frist til NFS er 9. september.

NFS ønsker tilbakemelding på 2 forhold:

- 1) Forslag til endring av § 9
- 2) Behov for endringer i andre §§ i stølsforskriften

NFS har sammen med flere fjellstyretyrer yttra ønske om at det ved en forskriftsendring også ble vurdert å gjøre endringer i andre §§ samtidig.

I en e-post av 27.6.2013 nevner NFS en del forhold som av forskjellige fjellstyretyrer er meldt inn som aktuelle å vurdere i forhold til endring av stølsforskriften:

- Leie av gardsjord og bruk av støl må aksepteres som godkjent "bruk" av stølen. I dag må en forpakte hele gården for å tilfredsstille kravet. Det er mest vanlig med jordleie, og ikke så vanlig med forpaktning. Det kan ikke være avgjørende om det er eier eller leier som utøver allmenningsbruk så lenge gardsjorda og stølen er i bruk.

- Det har de siste årene kommet flere saker til fjellstyrene, der gårder deles etter jordloven, jorda selges, og eier ønsker å opprette fritidsfeste på stølen. Etter jorddeling blir som oftest hovedbruket omgjort til boligtomt. Som følge av dette mistes allmenningsretten og dermed retten til å ha støl. Dette skal behandles etter §§ 16-18 i forskriften. Disse stølene skal fjellstyret som førsteprioritet lyse ut til andre med behov for støl. Hvis ingen søker om å få stølen utvist skal fjellstyret anbefale tidligere stølsbruker om å søke Statskog SF om feste av tomt for stølshusa til fritidsformål. Dette skaper nye problemstillinger som på sikt vil få betydning for landbruksdrifta i disse områdene.
- Overføring av tilleggsjord. § 20 i forskrifta. Det er ikke logisk at Statskog skal godkjenne overføring av tilleggsjord når fjellstyret har hjemmel til å vise ut tilleggsjord.
- Støl falt i det fri etter § 22 i fjelloven. Overføring av hus og anlegg til ny bruker. Vil også gjelde §§ 16 og 18 i forskrifta. Denne bestemmelsen betyr i praksis at en eventuell ny bruker av stølen bestemmer prisen på bygninger og anlegg. I tidligere tider da en støl besto av små og enkle laftehus kunne eieren ta ned og flytte husa med seg som et alternativ. På en moderne støl som er oppbygd til mjølkeproduksjon med bygninger og infrastruktur som veg, vatn og elektrisitet, er ikke dette noe alternativ. Tvert imot er riving og fjerning en kostbar sak. Ny bruker kan bestemme prisen, og eieren er rettsløs. NFS mener det kanskje er argument for at det bør vera slik, men Lom fjellstyre mener det bør diskuteres om det ved revisjon av seterforskrifta kan tas inn et nytt punkt om takst/prissetting ved overføring av slike anlegg

Vurdering:

Oppramsingen fra NFS er en vurdering som saksbehandler slutter seg til. Når det gjelder punktet om konsekvenser av jorddeling og hva som videre skal skje med en eventuell støl i statsallmenningen vil jeg legge til følgende:

Denne problemstillingen reiser flere viktige spørsmål som vedrører framtida for stølsområdene:

- Stølsområdene må bestå som nåværende og framtidig ressursområder for landbruksdrift. Det er områdets beskaffenhet og egnethet for støling og beitebruk som er grunnen til at det finnes støler der i dag. Disse spesielle stølsområdene er helt uerstattelige i forhold til landbruksdrift i fjellet.
- Dersom stølsbebyggelsen, en etter en, blir frigjort fra gardsbruket og omgjort til omsettelige fritidsfester, kan i verste fall og på sikt stølsområdene bli omgjort til mindre hytteområder.
- Konsekvensen av dette kan bli at det som tidligere var et stølsområde, ikke lenger kan nyttes til landbruk. Selv om beitearealene består mellom "hyttebebyggelsen", vil det ikke lenger være mulig å etablere stølshus fordi tomtene er oppbrukt til fritidsbebyggelse, og det er for trangt og konfliktskapende å drive landbruk her.
- Kulturlandskapet blir skadelidende etter hvert som stølsbebyggelse erstattes av fritidsfester, som bygningsmessig forvaltes av et annet regime enn Fjelloven.
- Konsekvenser av å omgjøre støler til fritidsfester (i stor skala), kan få alvorlige følger for alle stølsområder i landet.

Å omgjøre en i utgangspunktet, bruksavhengig rettighet, til fritt omsettelig fritidseiendom med millionverdier, kan på sikt undergrave grunnprinsippene i allmenningsretten og lovgivningen. For å unngå disse problemstillinger i fremtiden bør § 16 endres. Muligheten for fritidsfeste bør enten tas helt ut av forskriften, eller gjøres vanskeligere tilgjengelig og mindre forutsigbart enn i dag. Det kan også løses ved at stølen knyttes til resterende boligtomt med erklæring, selv om allmenningsretten ikke lenger er i behold.

Forslag til vedtak:

Fjellstyret slutter seg til NFS og saksbehandler sine vurderinger, og gjør disse til sin uttale.

Uttalen sendes NFS for samordning med uttaler fra andre fjellstyrer.

Behandling av saken.

Det var uenighet under debatten om innholdet i saksbehandlers vurdering. Med denne bakgrunn tas dette ut av fjellstyrets uttale.

Vedtak:

Øystre Slidre fjellstyre støtter endringsforlag i stølsforskriften § 9. Fjellstyret støtter også NFS i sin vurdering av at LMD nå må ta en gjennomgang av de deler av forskriften som gjelder de forhold som er trukket opp under 4 kulepunkter, oppsummert under innledning av saken.

Enstemmig.

Vedtaket kan iflg. § 28 i forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og sendes Øystre Slidre fjellstyre innen 3 uker fra mottak av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. Forvaltningsloven §§ 18 og 19.

M Ø T E B O K.

Sak nr. 31/2013 behandlet i fjellstyremøte den 23/9. 2013.

Arkiv: 3.0.

Side 1.

Følgende medlemmer var tilstede:

Einar G. Skårdal, Lars Ingmar Nyhus, Anne Berit Gjersvold, Jon Morten Nesvold og Marit Løvdal

HØRING OVER ENDRINGSFORSLAG AV SETERFORSKRIFTENS § 9.

Viser til vedlagte høringsnotat og et notat som NFS har sendt fjellstyrene angående den konkrete høringen samt andre forhold i seterforskriften som det er naturlig å ta opp med departementet.

Det er naturlig, noe som NFS også peker på, at fjellstyret sender sitt bidrag i tilknytningen til saken til NFS for koordinering med andre forslag.

I tilknytning til den konkrete høringen av endring av § 9 i forskriften var vel Ålen fjellstyres henvendelse til SLF av 14. 7. 2011 en medvirkende sak til at departementet nå foreslår å endre forskriften. Ålen fjellstyre var av den formening av salg av for fra setervoll ikke var tilstrekkelig til å opprettholde status «i drift» på setervollene. Ålen fjellstyre fikk i 2011 medhold fra SLF i sin tolkning av forskriften, men dette ble påklaget av andre fjellstyret noe som nå har medført at departementet nå kommer med sitt forslag som innebærer at *høsting av setervollen enten til eget bruk eller for salg, eller gjerda inn og nytta til beite som en del av den jordbruksmessige drifta av eiendommen som setra ligg til, vil medføre at setra er i drift.*

Etter det en kjenner til er det i visse områder et stort ønske om at dette forslag blir vedtatt og jeg tror at fjellstyret må regne med at forslaget til endring (presisering) av forskriften blir vedtatt. Dette er fjellstyret fra distrikter med store dyrkningsarealer på setervollene, arealer som virkelig produserer mye for. Forholdene i statsallmenningene her i distriktet skiller seg mye fra nevnte forhold i og med at de fleste setervoller faktisk ligger i størrelsesorden 5 - 10 dekar. Det en kan høste på denne type setervoller er i praksis svært beskjedent og vil i praksis nesten ikke ha økonomisk betydning for seterbrukeren.

I mange tilfeller kan det være bekvemt at forskriftene er klare og at de gir lite rom for lokale tolkninger. Dette er imidlertid ikke forenlig med begrepet «tida og tilhøva». Lokale forhold (tilhøve) kan helt klart innebære at blant annet de problemstillinger som nå diskuteres får ulikt resultat i ulike distrikter, noe som også er riktig.

Slik forslaget til ny tekst er utformet kan det synes ikke å være krav til at salget av for skal være en del av den jordbruksmessige drifta av gården, dette kravet synes kun å gjelde for *inngjerding og nytta til beite*. Slik forslaget er utformet framkommer det ingen signaler om hvordan salg av for fra setervoll skal dokumenteres (at det virkelig dreier seg om salg, og at det medfører inntekt som inngår i den jordbruksmessige drifta av eiendommen).

Det synes derfor riktig at det i forskriften, eller kommentarene, presiseres at salget av for må ha inntektsmessig betydning og at dette må dokumenteres av seterbruker. Dersom fjellstyrene skal kunne kreve dokumentasjon må dette enten forskriftfestes eller fjellstyrene må få hjemmel til å fastsette egne regler for blant annet å kreve dokumentasjon. Uten en slik presisering vil det i våre områder bli svært vanskelig å følge opp disse forhold i og med at det her dreier seg om svært små setervoller som det dermed ikke vil være økonomisk frosvarelig å høste.

Andre forhold i seterforskriften:

Forpaktning av gård med seter og hvordan dette påvirker status for setra er ikke nevnt i forslaget til endring av § 9, men dersom dette skjer som en del av den jordbruksmessige drifta synes dette klarere enn salg av for fra «5 dekar setervoll» og bør når det skjer som en driftsenhet kunne aksepteres.

Når det gjelder forhold knyttet til § 2 i fjelloven belyser det som står nederst på side 2 i skrivet fra NFS problemstillingene på en grei måte. Ålen fjellstyre har også utarbeidet et eget forslag til retningslinjer for hvordan en skal behandle denne type saker. Dette forslaget vedlegges nå saken og bør også følge fjellstyrets uttalelse overfor NFS med sikte på å bli en del av det som legges fram på seterseminaret denne høsten.

Vedrørende overføring av tilleggsjord, fjellovens § 20, er det riktig som påpekt i notatet fra NFS at dette må likestilles med utvisning av ny tilleggsjord - fjellstyret må være rette vedkommende til også å overføre tilleggsjord fra en bruker til en ny.

Til § 22 i fjelloven vil en si at dette i utgangspunktet blir et forhold mellom to private parter, men det kan nok i praksis medføre at ny bruker stiller sterkt når det skal forhandles om pris. Et krav om at pris skal fastsettes av takstmann synes derfor fornuftig.

I tilknytning til § 26 i forskriften har en lokalt oppfattet dette slik at det kun gjelder saker som er behandlet etter kombinasjonen fjellov – seterforskrift, ikke saker som er behandlet etter andre paragrafer i fjelloven så fremt det ikke konkret går fram at Statskog skal ha vedtaket. En presisering av innholdet i paragrafen er på sin plass.

Forslag til vedtak:

Ålen fjellstyre har i møte 27.06.2013 vedtatt følgende forslag til retningslinjer ved behandling av saker der landbrukseiendommer deles opp i flere parseller:

1. Ålen fjellstyre har som utgangspunkt at allmenningsrettene er knyttet til jordbrukseiendommen og at de ikke kan fradeles, bortleies, eller kreves avløst fra den eiendommen de er knyttet til (jf fjellovas § 2).
2. Ved deling av eiendommer med allmenningsrett skal allmenningsretten følge den jordbruksmessige delen av eiendommen. Dette betyr at når eiendommens hus blir omdisponert til bolig- eller fritidsformål med eget gnr/bnr, og jord og skog blir solgt som tilleggsjord skal allmenningsrettene følge den jordbruksmessige delen. Rent praktisk innebærer dette at den jordbruksmessige delen av eiendommen beholder opprinnelig bnr, mens øvrig areal og bygninger som fradeles tildeles ett eller flere nye bnr.
3. Kommunen må kreve at det skal foreligge kjøpekontrakter på jord og skog før tunet fradeles. Det er tunet som skal gis nytt bnr. Ved deling av jord og skog i flere parseller skal den parsellen som seterretten tilligger beholde opprinnelig bnr.
4. Om jorda blir delt opp og solgt i flere parseller skal det gjøres en konkret vurdering av hvilken parsell det er mest hensiktsmessig at allmenningsrettene medfølger.
Vurderingene skal gjøres med tanke på:
 - a. Er det noen av kjøperne som ikke har allmenningsrett fra før?
 - b. Aktive seterbrukere/planer om aktiv seterbruk. Seterbruk gis her en utvida betydning slik at også kun beitedyr på setra omfatter seterbruk.
 - c. Størrelsen på jordparsellene.
 - d. Kjøpernes egne ønsker og behov.

Ved vurderingen skal det ikke være noe hinder at vedkommende har seter fra før.

5. Om en landbrukseiendom får omregulert all eller det aller vesentligste av dyrkajorda tilhørende eiendommen faller seterretten bort. Dette vil bare være helt spesielle saker der for eksempel all jorda omreguleres til annet formål, for eksempel bolig. I slike tilfeller skal bestemmelsene i seterforskriftens § 16 følges:
 - Setra skal først forsøkes vist ut til eiendom i drift som trenger seter.
 - Om ingen har behov for seter i allmenningen kan tidligere seterbruker søke om fritidsfeste for seterbebyggelsen. Fritidsfeste innvilges om dette ikke er til ulempe for annen jord- eller seterbruk i området.
 - Som et siste alternativ må tidligere seterbruker fjerne husa om ikke de 2 første alternativene er aktuelle.
6. Hva som ligger i begrepet "det aller vesentligste av dyrkajorda" må avgjøres i hvert enkelt tilfelle, jf. høyesterettsdom fra Øystre Slidre i 2011.

Forslag til vedtak:

Ålen fjellstyre viser til saksutredningen og påpeker spesielt det forhold at salg av for fra setervoller i dette distriktet synes å ha svært liten økonomisk betydning. Forslaget til ordlyd i forskriften uten nærmere kommentarer vil medføre at det blir svært vanskelig å følge opp om det faktisk dreier seg om salg. Ålen fjellstyre mener derfor at det må forskriftsfestes at salg av for skal ha et vist volum / at det faktisk dreier seg om salg, samt dokumenteres.

Ålen fjellstyre støtter forslaget om at drift av setervoll når gården drives gjennom bortforpaktning må kunne aksepteres.

I tilknytning til § 2 i fjelloven, § 16 – 18 i seterforskriften viser Ålen fjellstyre til sitt forslag til retningslinjer for behandling av denne type problemstillinger. Slike retningslinjer bør vedtas slik at fjellstyrene får en klar rettesnor å gå etter under framtidig behandling av disse problemstillinger.

Ålen fjellstyre støtter kravet om at overføring av tilleggsjord fra gammel til ny bruker skal behandles av vedkommende fjellstyre.

Ålen fjellstyre støtter et eventuelt forslag om at pris ved overdragelse av seterhus skal fastsettes av takstmann.

Ålen fjellstyre påpeker at § 26 i seterforskriften er uklar når det gjelder hvilke saker som Statskog skal ha kopi av. Dette må klargjøres i forskriften og omfatte kun saker som behandles etter seterforskriften.